

---

# HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

---

ÁLLJATOK MEG!

*Efezus 6,10-17*

2018. NOVEMBER 4.



IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Lekció: 19. zsoltár 1 – 10. vers

Imádkozunk: Együgyűek vagyunk, kijelentésedért könyörgünk, mennyei Atyánk, hogy bölcsek lehessünk. Gyengék vagyunk, örök törvényed megnyilatkozásáért könyörgünk, hogy reménységünkben szilárdak lehessünk. Nem látunk világosságot magunktól, Igédért könyörgünk, hogy világosságot láthassunk. Azért a szent beszédért, kinyilatkoztatásért, melyet belerejtettél az egész megteremtett világban is, és amely szól, hangzik és látható mindenütt, de legkiváltképpen azért az Igéért könyörgünk, amelyet Jézus Krisztusban hoztál el számunkra, a testté lett igében, akiben örök istenségedet, dicsőségedet, bölcsességedet és igazságodat kijelentetted. Segíts bennünket, mennyei Atyánk, ezen a mai napon, istentiszteletünkön most is, amikor eléd jövünk, hogy bátrak legyünk minden kérest eléd hozni, minden bűnt megvallani, mindenre bocsánatodat kérni, és Szentlelkédért könyörögni, hogy egész életünket átformálja és megújítsa. Segíts bennünket azáltal is, hogy megnyitod szívünket, hogy befogadhassuk Igédet. Segíts bennünket abban, hogy amikor az Úr asztalához járulunk és vesszük a jegyeket, hirdettessék nekünk Szentlelked által a mi Urunk Jézus Krisztusunk büntörlő halála, dicsőséges feltámadása, eljövele, hogy hitünkben, reményünkben, szeretetünkben Tőled kapott erővel bátorságot és erőt vehessünk. Őerette, Krisztusért kérünk, hallgass meg a mi könyörgésünkben. Ámen

Textus: **Végezetre, atyámfiai, legyetek erősek az Úrban, és az ő hatalmas erejében. Öltözzétek föl az Isten minden fegyverét, hogy megállhassatok az ördögnek minden ravaszságával szemben. Mert nem vér és test ellen van nekünk tusakodásunk, hanem a fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, ez élet sötétségének világbírói ellen, a gonoszág lelkei ellen, melyek a magasságban vannak. Annakokáért vegyétek föl az Istennek minden fegyverét, hogy ellentállhassatok ama gonosz napon, és mindeneket elvégezvén megállhassatok. Álljatok hát elő, körül**

**övezvén derekatokat igazlelkűséggel, és felöltözvén az igazságnak mellvasába, és felsarúzván lábaitokat a békesség evangéliumának készségével; mindezekhez fölvevén a hitnek pajzsát, a mellyel ama gonosznak minden tüzes nyilát megolthatjátok; az üdvösség sisakját is fölvegyétek, és a Léleknek kardját, a mely az Isten beszéde. (Efézusi levél 6,10-17.)**

Szeretett gyülekezet, kedves testvérek! Sok oka van annak, hogy igen erősen érzem, és ennek hangot is adok, hogy az Efézusi levélnek ez a része itt, vagyis a levél befejezése, melyben az apostol az Isten fegyverzetének a felvételére buzdít, mindenképpen hozzánk szól, ránk tartozik, dolgunk van vele. Talán legmesszebről az késztet, hogy ez a mai nap erősen emlékeztet bennünket arra, hogy a gyengék és kicsik milyen könnyen elveszítik a harcot a nagyokkal szemben. Hatvankét esztendeje, ezen a napon, hajnalban megdördültek az orosz ágyúk és eltaposták a magyar szabadságot, - hiába volt a lelkesedés, az igyekezet, a bátorság, az önfeláldozás, a vérünk oda-szánása. A nagyok legyőzték a kicsiket. A nagyok legyőzik a kicsiket. A harc és a harcban foglalt kockázat folyton megtanít erre. És tovább is tágíthatjuk a kört, mert mi, magyarok nem sok győzelmet számolhatunk a 20. században. Egy hát múlva lesz 100 éve, hogy Németország is letette a fegyvert, és feltétel nélküli békét kért, és elveszett a nagy világháború nekünk, magyaroknak is, - mind máig tartó, roppant súlyos következményekkel. Abból az elsőből született a második világháború, abból pedig számunkra gyarmati lét következett, és talán még mindig hadisarcot fizetünk.

De ha győztesek lennénk, és a 20. évszázad sikeres évszázad lett volna a magyarok számára, az apostol szavai a harcról, a küzdelemről akkor is eltalálnának a szívünkhöz, hiszen ahogy az intelmeket mondja, bár allegorikusan beszél, hozzáteszi, hogy nekünk, keresztyéneknek nem vér ellen van tusakodásunk. Meghagyom, a hasonlatai, képei, allegóriái távol vannak tőlünk. Mi már legfeljebb történelmi hadijátékon vagy filmen vagy esetleg múzeumban látunk olyan fegyvereket, amelyek Pál apostol korában mindennapos látvány és valóság voltak, ahogyan egy római katona harcra készen, felöltözve kinézett. A fején a sisak, rajta mellvért és a harci öv, előtte a jól ismert római pajzsa, lábán katonai csizma (amit itt most sarúnak fordítunk), és kezében a kard. Hogy mi egyéb volt még egy római katona keze ügyében, azt most nem érdekes, mert az apostol egy harcra kész vitézt jelenít meg, róla veszi a hasonlatot, hozzá hasonlít minket, és arra szólít fel, hogy álljunk elő és öltözzük föl ezeket a hadi eszközöket. Nem valami békés, polgári kép ez, és talán messze esik a mi keresztyén pacifizmusunktól, - lám milyen sajátos: az apostol fegyvernek nevezi a békesség evangéliumának a készségét.

Hogy mire való ez a kép, máris leszögezi és tisztázza, és ebből az elkövetkezendő vasárnapokon egy-egy mozzanatot szeretnék majd kiemelni. Isten egy-egy fegyveréről fogok szólni, magamat is intve, hogy az allegó-

riát nehogy tovább allegorizáljam, a hasonlatból ne csináljak még több hasonlatot, hanem csak arra a harcra alkalmazzam, amiről az apostol beszél. Milyen harcról beszél? Nem emberi, és a legkevésbé embernek való harcról. Azt mondja, hogy: a mi tusakodásunk nem vér és test ellen van. Már pedig ez a kifejezés - vér és test - Pál apostol esetében igen sajátos fordulat. Ezért rögtön az elején le kell szögezni, hogy ez a rész itt nem a jól ismert aszketikus igék közé tartozik! Igen, az emberi indulatok ellen harcolni kell, és másutt az apostol a testről valóban úgy beszél, mint fizikai valóságról, a testünkről-lelkünkről, s benne a vérünkről, úgy, ahogy vagyunk megteremtve. Vagyis a test sokszor azt jelzi, hogy elszakadtunk Istentől, és ellenségeskedünk az Istennel. Azt mondja a Római levélben, hogy a test gondolata halál, mert a test ellenségeskedés az Isten ellen.

Nos, gondolhatnánk, hát akkor itt is erről van szó: győzzük le önmagunkat, öldököljük meg az ó-embert, öltözzük fel az új-embert, bocsátkozunk bele bátran a keresztyén aszkézis nagy szent küzdelmébe. S ha az igaz is, itt rögtön leszögezi az apostol, hogy végső soron nem vér és test ellen van tusakodásunk. A testen és a véren itt magát az embert érti, a megteremtett, törekeny és bűne miatt halandóság alá rekesztett embert. Amikor a feltámadásról beszél az első Korinthusi levélben, azt mondja, hogy test és vér nem örökölheti az Isten országát, vagyis el kell változnunk, fel kell támadnunk, mert meghalás és feltámadás nélkül nincs az Isten országába bemenet. (1Kor 15,50) Amikor pedig a Zsidókhoz írt levélben Jézus Krisztus bűntörőldő áldozatáról beszél, hogy Isten Fia hogyan győzte le halálával a halált, ezt mondja: a gyermek testből és vérből való, úgy fogantatik, és édesanyja méhében növekedik, vér a vérből, csont a csontból. Ezért Krisztus is gyermekké lett, hús-vér emberré lett, hogy halála által megsemmisítse a halál urát, az ördögöt, és megszabadítsa azokat (minket!), akik egész életükben foglyok voltak a halálfélelem miatt. (Zsid 2,14) Más helyen is használja ezt a kifejezést: test és vér, például, a Galata levélben, ahol apostoli elhívásáról szól és elmondja nem tanácskozott testtel és vérrel, hanem egyből elment Jeruzsálembe és bejelentkezett az apostoloknál. (Gal 1) Ez pedig azt jelenti, hogy nem kérdezett meg ezt vagy azt, nem kezdett el fontolgatni. És maga Jézus Krisztus is használja ezt a kifejezést: amikor Péter vallomást tesz és azt mondja neki: Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia! - Jézus azt mondja neki: boldog vagy Simon, Jónának fia, mert nem test és vér jelentette meg ezt neked, hanem az én mennyei Atyám. (Máté 16,17)

Így értjük jól az apostol szavát: nem test és vér ellen van tusakodásunk, nem a testet és vért kell legyőzni. És ezért nem embernek való ez a harc, hanem emberfölötti az, amiről itt az apostol beszél. Mert kik ellen folyik itt harc? Fejedelmek, hatalmasságok, világ-urak, gonoszság lelkei ellen, akik a magasságban vannak. Különös kifejezés is használ erre az apostol. Nyugodtan mondhatom görögül, mert belehangzik a fülünkbe a szó mindkét része: kozmo-krátor. A kozmosz szót mindannyian ismerjük, ez

a megteremtett és jól berendezett világ, amit Isten megalkotott; a krátosz szót is ismerjük, erőt jelent, vagy azt, hogy valakinek hatalma van valami fölött, kontrollálja, kézben tartja a dolgokat; az a krátosz, aki erős, éppen-séggel hadúr, vagy hatalmas. Nos, mondja az apostol, ezek hatalmaságok a magasságban vannak, fölöttünk és ránk támadnak, mert Isten ellensége nem engedi el szívesen a zsákmányt. Péter apostol mondja a kísértőről, az ördögről, hogy mint ragadozó oroszlán szerte jár és figyel, hogy ki az, akit elragadhat; az istenellenes hatalom nem engedi ki egykönnyen a szájából a zsákmányt, nem engedi csak úgy szabadon az Isten gyermekeit, akik az evangélium és a kegyelem megismerése előtt foglyok voltak a halálfélelem miatt. Foglyok voltunk a halál félelme miatt, de halálával Krisztus legyőzte a halál urát és megszabadított bennünket. Vagyis szabadságharcról van itt szó.

A foglyok nem harcolnak, a foglyok félnek. A foglyok nem állnak ki a csataterre, mert a foglyok meg vannak bilincselve. Tudja ezt jól az apostol, hiszen börtönből írta ez a levelet, mondván: a szabadság ügyéért viseli a bilincseket. Ezért kéri az efézusiakat, hogy álljanak ki, és álljanak ellen, felöltve az Isten minden fegyverét. A „minden fegyver” görög katonai kifejezés: panoplia (??) görögül, amivel azt akarja jelezni, hogy legyünk teljesen egészen készek a harcra. És elmondja, hogy milyen módon lehetséges ez.

Itt egy ironikus megjegyzést kell tennem, de éppenséggel a dolog komolyságát szeretném vele érzékeltetni. Én nagyon szeretem a «kardozós» filmeket. S mindig csodálkozom, hogy ezekben a történetekben a hősök állandóan harcdíszben járnak. Hiszen tudjuk, hogy régi hadifelszerelés komoly súlyt jelentett. Ám a királyok, lovagok, katonák csak jönnek-mennek, kezükben a kard, rajtuk a mellvéd, vállukon a pajzs, fejükön a sisak (kivéve a főszereplőket, mert akkor nem értenék, mit beszélnek és nem látni az arcukat). Lóra föl, lóról le, ide mennek, oda mennek, ugranak, futnak, esznek-isznak, tanácskoznak, de állandóan harci díszben vannak. Mondogatom ilyenkor magamban, hogy milyen jó kis könnyű, festett papírból vannak azok a díszletek. De nyilvánvaló, hogy a filmrendező vagy a történet elmesélője azzal, hogy a szereplőket folyamatosan harci díszbe állítja elénk, éppen azt akarja jelezni, amit az apostol is mond: vigyázat! Így mondja az apostol: öltözzétek fel az Isten minden fegyverét, hogy megállhassatok az ördög minden ravaszságával – minden metódusával – szemben. A metódus szó itt azt jelenti, hogy minden módon elérem a célokat, vannak módszereim, eszközeim, hogy célba jussak. Ezt lehet ravaszságnak agy éppen cselnek is fordítani; a kifejezést Pál a hadleírásból veszi, ebben a sajátos értelemben. Legyetek hát készek, mondja, mert orvul támad az ellenség. És a lelki harcnak, hiszen itt lelki harcról van szó, éppen ez az egyik lényeges és döntő vonatkozása. És itt is szoktunk többnyire rajtaveszteni. Küzdünk mi testtel, küzdünk mi vérrel, küzdünk mi indulatokkal, küzdünk mi vétkekkel, bűnökkel, sok rosszal, ami ebben a világban van; és

a magunk módján ezeket folyton materiazáljuk, megtestesítjük, dologiasítjuk ezeket, vagy a másik emberben látjuk. Mindig a másikkal küzdünk és nem vesszük észre, csak már amikor késő, hogy leginkább a léleknek, a spiritualitásnak, a transzcendensnek a dimenziójában veszítettünk. Holott olyan sokszor állnak a keresztyének is látszatra jó ügyek mellé. Odaállunk jó ügyek mellé, hiszen mi segítőkészek vagyunk, szeretőszívűek vagyunk, igazságra törekszünk, igazságosak akarunk lenni, és a békességet munkáljuk. Aztán azt vesszük észre, hogy becsaptak bennünket, rászedtek minket, hamis ügyszöveget állítottunk oda, ideológiákat támogattunk, és csak szép díszlet volt a szöveg. De késő, már magasra emeltük a szent baldachint és oda tartottuk evilági, túlvilági hatalmak fölé, megtapsoltuk őket, viszont a lelki harcot – mert itt lelki harcról van szó – elveszítettük. (De erről majd később fogok részletesen beszélni.)

Ráadásul, az apostol még egy megfontolásra méltó kifejezést használ: nem test és vér ellen van *tusakodásunk*, és ezzel megint egy szakterminust használ. Platón, amikor *Az állam* című művében használja ezt a szót, ezt úgy fordítjuk magyarra és úgy is kell fordítani: *birkózás*, – a régi, klasszikus görög birkózás, ami a kötöttfogást jelenti. Itt nem lehet csak úgy-úgy küzdeni, hanem úgy kell a másikon fogást találni, úgy kell a másikat meglökni, megtaszítani, úgy kell a vállunkat nekiszorítani, hogy térdre rogyjon. Itt tehát a tusakodás azt célozza, hogy az Isten ellensége térdre rogyasszon minket, hogy lelkileg föladjuk a harcot - és ha ez megvan, veszítettünk. Vagy ha szabálytalanul küzdünk, diszkvalifikálnak bennünket, mert lelki ügyben nem lelki módon harcoltunk, vagy mert igaz ügyben nem igaz eszközzel harcoltunk, vagy mert az igazságért hazugsággal küzdöttünk, vagy mert a becsületért becsstelen eszközöket vetettünk be, vagy mert a jóság érdekében rossz dolgokat is elkövettünk, vagy mert elhittük, hogy a cél szentesíti az eszközt. Nem szentesíti. Ez a tusa, vagy közelharc nem valami nagyívű, stratégiai küzdelem, amelyben látjuk a perspektívákat, az erőviszonyokat, és föl tudjuk mérni a helyzetet, megfelelő pozícióba tudjuk vinni magunkat. Itt ránk rontanak, átkarolnak bennünket és húznak lefelé a földre. Szinte olyan ez, hogy nem is tudom elmondani és artikulálni a lényegét, csak átélem, hogy mély, szellemi küzdelmet kell folytatnom. Még segítséget sem tudok kérni. Ezért olyan erőteljes az apostol intése, ezért mondja az apostol, hogy Isten *minden* fegyverét öltözzétek föl. Nem úgy van tehát, hogy rajtam van a mellvért (ide löjtek!), de nincs rajtam sisak. Vagy rajtam van a sisak (ó, szép taréjos, elszalad tőle az ellenség!), de nincs kardom. Vagy van egy kis kardom, hadakozom vele, de nincs rajtam hadicsizma, így minden tüskébe, bozótba, sárba, tűzbe beelépek. A teljes öltözetet fel kell venni! A római katonák fegyverzete, hadi viselete úgy volt megalkotva, hogy minden egyes római katona egymagában egy hadsereggel felért, ezért is volt sokáig rettenetes és legyőzhetetlen a római hadsereg. Minden egyes katonán rajta volt minden, ami szükséges volt

ahhoz, hogy helytálljon, ellenálljon, és győzelmet arasson.

Ma kettőről szeretnék szólni, ámbár egyenként is végig lehetne mindent mondani. De, ha jól látom, Pál apostol úgy rendezi ezeket a fegyvereket egymás mellé, hogy párban is vannak. És mindjárt azzal a kettővel kell kezdenem, amelyek talán a legkevésbé látszanak és mégis minden eldöntenek. Azt mondja az apostol: álljatok hát elő, körülövezvén derekatokat igazlelkűséggel és felötözvén az igazságnak mellvasába. Most egyszerűen hadd fordítsam úgy, ahogy a görög szövegben van és majd elmondom, hogy miért találunk furcsa fordításokat itt. Nos, így kellene fordítani: álljatok elő körülövezvén derekatokat az igazsággal és felöltözvén az igazságosságnak mellvasába. *Igazság és igazságosság.* A revideált Károli fordítás ilyen szépen hozza a számunkra: igazlelkűség; az új fordítás pedig így adja vissza: az igazság szeretete, holott itt egyszerűen csak igazságról van szó, mégpedig a föltáruló valóságról, arról, ahogyan a világ és a valóság élénk táruul. Ha nem kellene tartanunk a nagy német filozófus, Heidegger olykor félrevezető, nehézkes gondolataitól, őt idézném a legszívesebben, aki a filozófiájában rátalált erre a görög szóra: alétheia, – ez az igazság; szó szerint azt jelenti: az, amiről elvették a fátylat. Mégpedig a feledés fátylát. Léthé a feledés fátyla. Amikor feledni akarunk valamit, egyszerűen, magyarosan így mondjuk: spongyát rá! Vagy még inkább: borítsunk rá fátylat. A bajaink, az elveszettségünk, a sértettségünk, a kificamodott világunk, az Istentől való elhanyaglásunk, az egész összegubancolt, bűnös létünk vagy annak az ősemléke, hogy honnét valók vagyunk, és hogy hol van az igazság forrása, ami után folyton szomjazunk, s hogy voltaképpen mi volt az, amibe egykor bele ivott az ember, mert beleihatott, és azóta is arra vágyakozik... Nos, az alétheia az, amikor a feledés fátylát elveszik és fölragyog az igaz valóság. Lehet ezt így is fordítani, hogy igazlelkűség, mert ez a szó valóban utalhat arra, hogy aki belekóstolt az igazságba, az végképp odaszánja magát aki a Krisztus igazságának a követésére. Én vagyok az igazság – mondja Jézus Krisztus, ez a mindent meghatároz. Vagyis, a képhez igazodva: ha a katona nem csatolta fel az övét, amelyre mindenfajta fegyverét rá tudja akasztani, ha nem övezte föl magát, akkor egy tapodtat sem tehetett kockázat nélkül. Övezd fel magad az igazsággal! Övezd fel magad azzal a csodálatos ténnyel, hogy Jézus Krisztusban teljes mértékben feltáruult az isteni valóság. Később majd szól még az apostol az evangéliumnak a titkáról is, ezzel pedig azt fejezi ki, hogy ott van előttünk az igazság, feltáruult, ami addig elrejtett volt. S ilyen egyszerű szavakat tudok mondani: van Isten, ez az igazság. Isten teremtett mindent, ez az igazság. Teremtmény vagy, ez az igazság. Istentől függ mindened, egész valód, ez az igazság. Isten szeret, ez az igazság. Isten szeretné, ha nem olyan lennél, amilyenné lettél lázadva ellene, ez az igazság. Isten azt akarja, hogy megbékülj Vele, ez az igazság. Isten ezért elküldte Jézus Krisztust, ez az igazság. Az evangélium beszéde, ez az igazság. Ezzel övezd föl magadat, ez tart meg mindent, ez tart egye-

nesben, ez ad méltóságot és tartást, és ez tesz képessé arra, hogy ellenállj minden hazugságnak és a gonosznak.

A másik szó: a mellvért (vagy mellvas). Azt mondja az apostol: álljatok elő, körülövezvén derekatokat igazlelkűséggel és *beleöltözve az igazságnak a mellvasába*. Luther hatására némelyek így fordítják: a megigazulásnak a mellvasába..., vagyis abban a boldog tudatban harcoljatok, hogy kegyelmes Isten igazságosságot ajándékozott nekünk. Ez nem a föltáruul az igazságnak a világa, nem a feledés leplétől megszabadított kétszer kettő igazsága. Az igazságosság egy másik dimenzió, ez az erkölcsi igazság, az életszentség. Tehát Luther nyomán sokan úgy értik, hogy itt a juszifikációról, a megigazításról van szó: Isten megigazít engem - bár bűnös voltam és kész az ítélet, mégis fölment engem, Jézus Krisztusért igazságot tulajdonít be nekem. Kálvin azonban itt inkább Aquinói Tamással ért egyet és azt mondja: itt nem a megigazító kegyelemről van szó, hanem a szent életéről, igazságosságról. Vagyis arról, hogy kész vagyok igazságot cselekedni a másikkal, kész vagyok megtenni minden szent kötelezettségemet, teljesíteni a szeretet törvényét, a szent isteni életrendet. Mert csak így tudunk ellenállni a gonosznak. Mert csak az tud megállni, aki ellent is áll. Levegőbeli hatalmasságok, e sötétség hatalmának világbírói, a kozmokrátorok, akiknek a kezén van minden, akik manipulálnak mindent, akik meghatároznak mindent, akik életnek és halálnak urai, akik nem engednek bennünket, hogy szabadok legyünk - velük kell megküzdenünk a szabadságunkért. Főhajtással emlékezünk mindazokról, akik a szabadságért harcoltak. Nem a másik eltiprásáért küzdöttek, nem is a másik megbilincselésért, s végépp nem azért, hogy a másik ember rabszolga legyen, hanem a szabadságért. Most arra szólít az apostol – aki éppen e szabadságért bilincseket visel – , hogy álljunk elő, legyünk tisztában az ellenség minden cselével, tudatosítsuk magunkban, hogy közelharcot kell vívjunk, és kezdjük sorba felöltözni az Isten fegyvereit: először tehát az igazságot, utána az igazságosságot. És mivel ez a harc, míg élünk, tart, remélem majd a következő vasárnapokon Isten kegyelméből lesz mód szólni a többiről is. Ámen

LEJEGYZTE: VÁSÁRHELYI PÉTER,  
KIADJA: BUDAHEGYVIDÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG  
[WWW.BUDAHEGYVIDEK.HU](http://WWW.BUDAHEGYVIDEK.HU)